DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 12 februari 2009 *

I mål C-339/07,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, som framställts av Bundesgerichtshof (Tyskland), genom beslut av den 21 juni 2007, som inkom till domstolen den 20 juli 2007, i målet

Christopher Seagon, i egenskap av konkursförvaltare för Frick Teppichboden Supermärkte GmbH,

mot

Deko Marty Belgium NV,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden P. Jann (referent) samt domarna A. Tizzano, A. Borg Barthet, E. Levits och J.-J. Kasel,

* Rättegångsspråk: tyska.

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
justitiesekreterare: handläggaren B. Fülöp,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 11 september 2008,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Christopher Seagon, i egenskap av konkursförvaltare för Frick Teppichboden Supermärkte GmbH, genom B. Ackermann, Rechtsanwältin,

— Deko Marty Belgium NV, genom H. Raeschke-Kessler, Rechtsanwalt,

— Tjeckiens regering, genom T. Boček, i egenskap av ombud,

— Greklands regering, genom O. Patsopoulou och M. Tassopoulou, samt genom I. Bakopoulos, samtliga i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom A.-M. Rouchaud-Joët och S. Gruenheid, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 16 oktober 2008 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 3.1 i rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden (EGT L 160, s. 1) och artikel 1.2 b i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Christopher Seagon, i egenskap av konkursförvaltare för Frick Teppichboden Supermärkte GmbH, (nedan kallat Frick) och Deko Marty Belgium NV (nedan kallat Deko), angående en återbetalning av ett belopp på 50 000 euro från det sistnämnda företaget som Frick hade betalat till detta.

Tillämpliga bestämmelser

3 I skäl 2 i förordning nr 1346/2000 anges följande:

”För att den inre marknaden skall fungera väl krävs det att gränsöverskridande insolvensförfaranden fungerar effektivt och smidigt och denna förordning behöver antas för att uppnå detta syfte som omfattas av det civilrättsliga samarbetet i den mening som avses i artikel 65 i [EG-]fördraget.”

4 Enligt skäl 4 i förordning nr 1346/2000 gäller följande: ”För att den inre marknaden skall fungera väl måste det undvikas att parterna får motiv att överföra tillgångar från en medlemsstat till en annan eller att välja jurisdiktion för att få en förmånligare rättslig ställning (’forum shopping’).”

5 I skäl 6 i förordning nr 1346/2000 föreskrivs följande:

”Enligt proportionalitetsprincipen bör förordningen begränsas till bestämmelser som reglerar behörigheten att inleda insolvensförfaranden samt att anta beslut som fattas omedelbart på grundval av insolvensförfaranden och står i nära samband med dessa. Dessutom bör förordningen innehålla bestämmelser om erkännande av dessa beslut och om tillämplig lag, vilka även tillgodoser den nämnda principens krav.”

6 I skäl 8 i förordning nr 1346/2000 föreskrivs följande:

”För att uppnå syftet att förbättra insolvensförfaranden och kunna handlägga insolvensärenden med gränsöverskridande inslag effektivare är det nödvändigt och lämpligt att bestämmelserna om behörighet, erkännande och tillämplig lag på detta område blir föremål för gemenskapslagstiftning som är bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna.”

7 I artikel 3.1 i förordning nr 1346/2000 föreskrivs följande:

”Domstolarna i den medlemsstat inom vars territorium platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns, har behörighet att inleda ett insolvensförfarande. För bolag och andra juridiska personer skall sätet anses vara platsen där de huvudsakliga intressena finns, om inte annat visas.”

8 I artikel 16.1 i förordning nr 1346/2000 anges följande:

”Beslut om att inleda ett insolvensförfarande fattat av en domstol i en medlemsstat, som har behörighet enligt artikel 3, skall från den tidpunkt det har verkan i inledningsstaten erkännas i alla andra medlemsstater.

Detta skall också gälla i de fall ett insolvensförfarande med hänsyn till gäldenärens rättsliga status inte kan inledas mot honom i de andra medlemsstaterna.”

9 I artikel 25.1 första och andra styckena i förordning nr 1346/2000 föreskrivs följande:

”Beslut som rör ett insolvensförfarandes genomförande och slutförande, samt ackord, och som fattats av en domstol, vars beslut om att inleda förfarandet erkänns i enlighet med artikel 16, skall erkännas utan krav på ytterligare formaliteter. …

Första stycket skall även gälla beslut som är direkt hänförliga till insolvensförfarandet och har nära samband härmed, även om de fattats av en annan domstol.”

10 I artikel 1.1 i förordning nr 44/2001 anges tillämpningsområdet för denna förordning. Den är tillämplig på privaträttens område och omfattar i synnerhet inte skattefrågor, tullfrågor eller förvaltningsrättsliga frågor.

11 I artikel 1.2 b i förordning nr 44/2001 föreskrivs följande:

”Förordningen är inte tillämplig på

…

b) konkurs, ackord och liknande förfaranden,”

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

12 Den 14 mars 2002 överförde Frick, som har säte i Tyskland, beloppet 50 000 euro till ett konto som öppnats hos KBC Bank i Düsseldorf för Deko, som är ett företag med säte i Belgien. Efter en ansökan från Frick den 15 mars 2002 inledde Amtsgericht Marburg (Tyskland) ett insolvensförfarande avseende Dekos tillgångar den 1 juni 2002. I en ansökan till Landgericht Marburg (Tyskland) väckte Christopher Seagon, i egenskap av konkursförvaltare för Frick, återvinningstalan vid denna domstol, på grund av gäldenärens insolvens, och yrkade att Deko skulle förpliktas att återbetala det ovannämnda beloppet.

13 Landgericht Marburg avvisade denna talan med motiveringen att denna domstol inte hade internationell behörighet att pröva talan. Sedan Christopher Seagons överklagande av detta beslut hade ogillats, lämnade denne in ett överklagande till Bundesgerichtshof.

14 Under dessa omständigheter beslutade Bundesgerichtshof att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1) Är domstolarna i en medlemsstat, inom vars territorium det har inletts ett insolvensförfarande mot en gäldenär, enligt förordning [nr 1346/2000] inter-

nationellt behöriga att pröva en återvinningstalan mot en svarande som har sitt säte i en annan medlemsstat?

2) Om svaret på fråga 1 är nekande, omfattas då återvinningstalan av artikel 1.2 b i förordning [nr 44/2001]?”

Prövning av tolkningsfrågorna

15 Den hänskjutande domstolens frågor avser domstolars internationella behörighet i fråga om återvinningstalan på grund av insolvens.

16 Det framgår av beslutet om hänskjutande att återvinningstalan i tysk rätt regleras genom 129 § och följande paragrafer i insolvensförordningen (Insolvenzordnung) av den 5 oktober 1994 (BGBl 1994 I, s. 2866). Det är endast förvaltaren som kan föra sådan talan vid insolvens och uteslutande för att skydda samtliga borgenärers intressen. I enlighet med bestämmelserna i 130–146 §§ i den ovannämnda förordningen, kan förvaltaren angripa handlingar som är till skada för borgenärerna och som genomförts innan insolvensförfarandet inleddes.

17 Den återvinningstalan som är i fråga i målet vid den nationella domstolen syftar således till att öka tillgångarna i det företag som är föremål för insolvensförfarandet.

18 Det ska undersökas huruvida återvinningstalan omfattas av tillämpningsområdet för artikel 3.1 i förordning nr 1346/2000.

19 Domstolen erinrar härvid inledningsvis om att den i sin rättspraxis avseende konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32) har slagit fast att en talan liknande den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen har samband med ett konkursförfarande, om den direkt kan härledas från konkursen och står i nära samband med ett förfarande för likvidation av tillgångar eller ackordsförfarande (se dom av den 22 februari 1979 i mål 133/78, Gourdain, REG 1979, s. 733, punkt 4). En talan av sådan beskaffenhet omfattas således inte av tillämpningsområdet för den ovannämnda konventionen.

20 Exakt samma kriterium anges emellertid i skäl 6 i förordning nr 1346/2000 för att avgränsa föremålet för denna förordning. Enligt detta skäl bör den ovannämnda förordningen begränsas till bestämmelser som reglerar behörigheten att inleda insolvensförfaranden samt att anta beslut som fattas omedelbart på grundval av insolvensförfaranden och står i nära samband med dessa.

21 Med beaktande av lagstiftarens avsikt i detta avseende och den ändamålsenliga verkan av förordning nr 1346/2000, ska artikel 3.1 i denna förordning tolkas så, att den innebär att den medlemsstat inom vars territorium ett insolvensförfarande har inletts även har internationell behörighet att pröva talan som direkt kan härledas från detta förfarande och står i nära samband med detta.

22 Att på så sätt samla samtliga mål som har direkt samband med ett företags insolvens hos domstolarna i den medlemsstat som har behörighet att inleda insolvensförfarandet förefaller även vara förenligt med syftet att förbättra effektiviteten med avseende på insolvensförfaranden med gränsöverskridande inslag och att handlägga dessa snabbare i enlighet med skälen 2 och 8 i förordning nr 1346/2000.

23 Denna tolkning bekräftas dessutom av att det i skäl fyra i förordning nr 1346/2000 anges att det för att den inre marknaden ska fungera väl måste undvikas att parterna får motiv att överföra tillgångar från en medlemsstat till en annan eller att välja jurisdiktion för att få en förmånligare rättslig ställning (forum shopping).

24 Möjligheten att olika domstolar har behörighet att pröva återvinningstalan som väckts i olika medlemsstater leder emellertid till att det blir svårare att uppnå detta syfte.

25 Den tolkning av artikel 3.1 i förordning nr 1346/2000 som anges i punkt 21 i förevarande dom stöds slutligen av artikel 25.1 i denna förordning. Enligt första stycket i den sistnämnda bestämmelsen ska nämligen beslut erkännas som rör genomförande och slutförande av ett insolvensförfarande och som fattats av en domstol vars beslut att inleda förfarandet erkänns i enlighet med artikel 16 i förordningen, nämligen en domstol som är behörig enligt artikel 3.1 i densamma.

26 Enligt artikel 25.1 andra stycket i förordning nr 1346/2000 ska emellertid artikel 25.1 första stycket även gälla beslut som är direkt hänförliga till insolvensförfarandet och har nära samband härmed. Detta beslut innebär med andra ord att det är möjligt även för

domstolarna i en medlemsstat inom vars territorium ett insolvensförfarande har inletts att i enlighet med artikel 3.1 i denna förordning pröva en talan av det slag som är i fråga i målet vid den nationella domstolen.

27 Härvid innebär orden ”även om de fattats av en annan domstol” i sista ledet av artikel 25.1 andra stycket i förordning nr 1346/2000 inte att gemenskapslagstiftaren har velat utesluta att domstolarna i den medlemsstat där ett insolvensförfarande har inletts kan vara behöriga att pröva talan av det ifrågavarande slaget. Det ovannämnda uttrycket innebär särskilt att det åligger medlemsstaterna att avgöra vilken domstol som har territoriell och materiell behörighet och att denna domstol inte med nödvändighet måste vara den som har inlett insolvensförfarandet. Detta uttryck åsyftar även erkännande av beslut att inleda ett sådant insolvensförfarande som avses i artikel 16 i förordning nr 1346/2000.

28 Med hänsyn till det ovan anförda ska den första frågan besvaras på följande sätt: Artikel 3.1 i förordning nr 1346/2000 ska tolkas så, att domstolarna i den medlemsstat inom vars territorium insolvensförfarandet har inletts har behörighet att avgöra en återvinningstalan som grundas på gäldenärens insolvens och riktas mot en svarande som har sitt säte i en annan medlemsstat.

29 Med beaktande av svaret på den första frågan, saknas skäl att besvara den andra frågan.

Rättegångskostnader

30 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

Artikel 3.1 i rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden ska tolkas så, att domstolarna i den medlemsstat inom vars territorium insolvensförfarandet har inletts har behörighet att avgöra en återvinningstalan som grundas på gäldenärens insolvens och riktas mot en svarande som har sitt säte i en annan medlemsstat.

Underskrifter